

بحث بورس نفتی غیردلاری ایران

ارز جدید در بورس جدید؟

نیز واحدهای LNG، پیشنهادهای در این خصوص ارائه داده‌اند.

یکی دیگر از پیشنهادهای گاز پروم به نیجریه، اجرای پروژه‌ای بزرگ برای پایان دادن به روند

سوزاندن گازهای همراه نفت در این کشور است. روسیه و نیجریه دو کشوری هستند که بیشترین میزان گازهای همراه نفت را در دنیا می‌سوزانند. پیشنهاد گاز پروم، متضمن برخی ابهامات برای کارشناسان نیز بوده است که از آن جمله، تولید برق با استفاده از گاز طبیعی تولید شده در این کشور است. کارشناسان غربی پاسخی برای این سؤال نیافته‌اند که سرمایه‌گذاری در توسعه میادین گاز توسط گاز پروم و استفاده از گاز به دست آمده برای تولید برق در نیجریه، چه سودی برای این شرکت به دنبال خواهد داشت؟

پاسخ به این سؤال شاید چندان روشن نباشد، اما این نکته کاملاً روشن است که از این طریق، گاز کمتری برای صادرات به غرب وجود خواهد داشت.

نیجریه در برابر عراق

موضوع قرار گرفتن عراق در موقعیت نیجریه پس از آن منتشر شد که ایالات متحده، طرح جنجالی خود برای انتقال گاز از عراق به اروپا را ارائه و مقدمات اجرایی آن را فراهم کرد. این طرح آمریکا با هدف کاهش وابستگی غرب به گاز روسیه ارائه شده است. بر اساس اعلام رسمی دولت ایالات متحده، این کشور قصد دارد با آغاز تولید گاز در عراق، گاز تولیدی را با استفاده از خط لوله‌ای که مالکیت فاز اول آن در اختیار شرکت بریتیش پترولیوم است، به ترکیه و از آنجا به اروپا منتقل کند. این خط لوله قرار است به خط باکو - ارزروم متصل شود. خط لوله مزبور، هم اکنون گاز تولیدی در میدان گازی شاه دنیز آذربایجان را به ترکیه منتقل می‌کند. در ماه مارس گذشته، اعلام شد که شرکت شل، کنسرسیومی را با شرکت‌های ترکیه برای اخذ مجوز تولید گاز در عراق و انتقال آن از طریق خط لوله به بندر جیحان ترکیه ایجاد کرده است. ■

تا زمانی که ارزها در یک کشور قابل مبادله باشند، هر ارزی را در بورس می‌توان استفاده کرد.

مرکزی اندونزی اعلام کرد که این کشور، آمادگی جایگزینی دلار با سایر ارزها را در مبادلات نفتی دارد. وی گفت کشورش تنها در انتظار مشخص شدن وضع فروش نفت به دلار، یا یورو توسط سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) است تا با توجه به تصمیم اتخاذ شده، اقدامات لازم را انجام دهد.

ساموئل بادم، وزیر انرژی آمریکا، در خصوص بحث‌های مطرح شده در زمینه جایگزینی سایر ارزها به جای دلار گفت: آمریکا از بحث‌های مطرح شده در آپیک درباره دلار نگرانی ندارد.

روسیه و ارز جدید نفتی

موضوع فروش نفت و گاز بر اساس ارزی به غیر از دلار، با طرح آن از سوی مدیرعامل گروه صنعتی بزرگ انرژی روسیه (گاز پروم) وارد فاز جدیدی شده است. الکساندر مدودف، قائم مقام گاز پروم، در روزهای پایانی آذرماه سال جاری از وجود طرح‌هایی برای جایگزینی روبل به جای دلار در مبادلات گازی روسیه (بزرگترین تولیدکننده و صادرکننده گاز طبیعی دنیا) خبر داده است. مدودف گفت: ما این ایده را که منابع خود را به روبل بفروشیم، کاملاً عملی می‌دانیم.

مدودف این اظهارات را پس از اعلام شرکت لوک اویل مبنی بر تمایل استفاده از روبل در معاملات نفتی خود، طی دو سال آینده بیان کرد و به فاصله ناچیزی پس از آن، نیکولای مانولوف، سخنگوی شرکت روسنفت (بزرگترین تولیدکننده نفت روسیه) نیز در خصوص جایگزینی روبل به جای دلار در معاملات نفتی اعلام کرد، کارشناسان این شرکت در حال بررسی همه احتمالاتی هستند که می‌تواند به نفع این شرکت باشد. وی گفت: همه چیز به باصرفه بودن این حرکت از نظر اقتصادی بستگی دارد.

لئونید فیدون، معاون شرکت لوک اویل، با اشاره به این که فروش نفت و گاز به روبل بسیار جذاب است، گفته بود: گاز پروم، قراردادهای فروش بر اساس روبل را تحت بررسی دارد و من فکر می‌کنم در صورت آمادگی بانک‌ها، شرکت‌های روسی به لحاظ فنی می‌توانند تا سال ۲۰۰۹، قراردادهای فروش خود را براساس روبل تنظیم کنند.

جایگزینی در ایران

جمهوری اسلامی ایران طی سال‌های اخیر، به بررسی امکان جایگزینی سایر ارزها به جای دلار در

“باورم نمی‌شد؛ وقتی متوجه شدم آنها نمی‌دانند جلسه به طور زنده در حال پخش است، با سرعت شروع به یادداشت برداری کردم.” اینها جملات یکی از خبرنگاران حاضر در هتل اینترکننتیننتال ریاض، محل دومین نشست سران کشورهای عضو آپیک (در ماه نوامبر) است. قرار بوده نشست سران کشورهای عضو به صورت خصوصی برگزار شود، اما یکی از تکنیسین‌های حاضر در محل اجلاس، تلویزیون محل حضور خبرنگاران را به سوکتی اشتباه وصل کرده و از این طریق، حدود نیم ساعت از مذاکرات خصوصی آنها به طور کامل برای خبرنگاران پخش می‌شود. البته خبرنگاران نیز اصراری برای اطلاع دادن موضوع به مسئولان سالن نداشته‌اند و قضیه با ورود ناگهانی یکی از نیروهای حفاظت به محل سالن خبرنگاران و فریادهای “کابل را قطع کن، کابل را قطع کن” خاتمه می‌یابد.

ظاهراً موضوع مذاکرات در خلال این نیم ساعت معروف، دیدگاه‌های کشورهای عضو در خصوص تضعیف ارزش دلار و پیشنهاد گروه بازا (کشورهای خواستار قیمت‌های بیشتر برای نفت) برای استفاده از ارز یا ارزهای جایگزین به جای دلار در معاملات نفتی اعضای آپیک بوده است. اطلاعات منتشره حاکی از آن است که مسئولان کشور عربستان سعودی با اعتراض به این پیشنهاد، تصریح کرده‌اند که حتی اشاره به این موضوع در حضور خبرنگاران می‌تواند به تضعیف بیشتر دلار آمریکا منجر شود. رویترز با انتشار سریع گزارشی در خصوص متن این مذاکرات، آن را افشا کرد.

اتلاق عنوان “کاغذ بی ارزش” از سوی رییس جمهور ایران به دلار آمریکا و لزوم جایگزینی “پول خود”، ذهنیت بازارهای مالی دنیا از طلوع نشانه‌های افول دلار به عنوان ارز رایج معاملات نفتی را تقویت کرد. احمدی‌نژاد در پایان نشست سران گفت: سران همه کشورهای حاضر، از بکارگیری دلار ناراضی بودند، چراکه درآمدهایشان کاهش یافته است.

هر چند پیشنهاد گروه بازا (ایران، اکوادور و ونزوئلا) در این زمینه، در بیانیه رسمی آپیک مورد اشاره قرار نگرفت، اما این کشورها موفق شدند موافقت سایر اعضا برای برگزاری کمیته وزرای اقتصاد و نفت، با هدف بررسی اثرات تضعیف دلار بر درآمدهای این کشورها را جلب کنند. با پایان نشست آپیک، یکی از مقامات بانک

اجرای طرح‌های پتروشیمی

اجرای طرح‌های پتروشیمی، طی ۱۰ سال آینده، سه برابر رشد خواهند کرد.

مهندس غلامحسین نجابت، مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی، در حاشیه مراسم اختتامیه همایش عصر نوین پتروشیمی در عسلویه گفت: با توجه به تعهدات شرکت ملی صنایع پتروشیمی در سال ۸۶ قرار بود ۱۲ مجتمع به مرحله تولید برسند و ظرفیت آنها از ۱۸ میلیون به ۲۳ میلیون تن افزایش یابد که این مهم، محقق شده است. وی، تولید انواع محصولات پتروشیمی در پایان برنامه ۱۰ ساله (۱۳۹۳) این صنعت را ۱۰۰ میلیون تن اعلام و تصریح کرد: ارزش فروش این محصولات به ۲۰ میلیارد دلار در سال خواهد رسید. مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی، به طرح‌های اجرا شده صنعت پتروشیمی به اشاره کرد و گفت: تاکنون ۹ مجتمع پتروشیمی به تولید رسیده‌اند و به جای به تولید رساندن ۳ مجتمع تا پایان سال، تمهیدات به تولید رساندن ۴ مجتمع دیگر نیز فراهم شده است. نجابت، میزان سرمایه‌گذاری اجرای طرح‌ها از سال ۷۵ تاکنون را حدود ۱۵ میلیارد دلار اعلام و تصریح کرد: قرار است در برنامه پنج ساله چهارم، ۱۲/۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در صنعت پتروشیمی صورت گیرد و طرح‌های پیش‌بینی شده در این برنامه دارای پیشرفت مناسب ۳۰ تا ۹۸ درصد هستند. نجابت ادامه داد: در برنامه پنج ساله پنجم توسعه کشور، ۱۵/۳ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در صنعت پتروشیمی پیش‌بینی شده که تعدادی از طرح‌های پیش‌بینی شده در این برنامه آغاز شده است و در برخی از آنها، پیشرفت ده درصدی نیز مشاهده می‌شود. مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی درباره سرمایه‌گذاری شرکت‌های خارجی در صنعت پتروشیمی گفت: مجتمع پتروشیمی آریاساسول با مشارکت ۵۰ درصدی آفریقای جنوبی و سرمایه‌گذاری در حدود ۱/۳ میلیارد دلار، پتروشیمی مهر با مشارکت یک شرکت ژاپنی و یک شرکت تایلندی، پتروشیمی کارون با مشارکت یک شرکت آلمانی و یک شرکت سوئدی و ایران و پتروشیمی لاله با مشارکت یک شرکت عربستانی، در دست اجرا هستند.

مدیرعامل شرکت ملی صنایع پتروشیمی درباره آزادسازی نرخ محصولات پتروشیمی گفت: ۱۹ شرکت صنعت پتروشیمی طبق تصویب شورای عالی واگذاری، به منظور خصوصی شدن، تحت قانون تجارت قرار گرفتند و فروش محصولات آنها از پوشش شرکت ملی صنایع پتروشیمی خارج شد تا از این پس، محصولات خود را به صورت آزاد به بازار عرضه کنند.

و اگر به عنوان مثال، آن را با یورو معامله کنیم، در واقع، یک عملیات مبادله ارزی انجام داده‌ایم.

طرح و اقدامات اولیه راه‌اندازی بورس نفت در ایران، از زمان وزارت مهندس زنگنه و با پیگیری و تأکید وی آغاز شد، اما با وجود پیشرفت‌های دوره‌ای قابل ملاحظه، هنوز به نتایج ملموسی منجر نشده است. با آن که هیچ‌گاه به صورت رسمی اعلام نشده است، برخی از منابع غیررسمی به راه‌اندازی بورس بدون استفاده از دلار اصرار داشته‌اند.

انتشار خبر تلاش ایران برای راه‌اندازی چنین بورسی، حساسیت غرب را به

دنبال داشت. گاردین گزارش داد، هیأتی که از ایران به سرپرستی محمد جواد عاصمی پور برای استفاده از تجربیات بورس لندن در زمینه مکانیزم معاملات و قیمت‌گذاری نفت به این شهر سفر کرده بودند، با دستور منع همکاری با هیأت ایرانی از سوی مسوولان بورس لندن مواجه شدند. براساس اطلاعات منتشره، بورس لندن از سال ۲۰۰۱ توسط شرکت‌های بی پی، گلدمن ساکس و مورگان استنلی - از جمله بازیگران اصلی بورس نیویورک - خریداری شده بود. گروه ایرانی در عین حال توانست از تجربیات برخی بازنشستگان بورس لندن استفاده کند. مطبوعات دست دوم غرب در واکنش به این اقدام ایران نوشتند، دلیل اصلی آغاز پرونده‌سازی هسته‌ای برای ایران از سوی ایالات متحده را باید در تلاش‌های این کشور برای راه‌اندازی بورس غیر دلاری جست‌وجو کرد.

روسیه نیز در حال پیگیری راه‌اندازی بورسی است که در آن، معاملات بر مبنای روبل صورت گیرد. در منطقه خلیج فارس نیز برخی کشورهای صادرکننده نفت - تحت نظارت بورس‌های غربی - به راه‌اندازی بورس معاملات نفتی (بر مبنای دلار) پرداخته‌اند. بدیهی است که، یک بورس نفتی با پایه غیردلاری، در صورتی می‌تواند سهم شایسته‌ای در تغییر مکانیزم‌های موجود داشته باشد که سهم قابل توجهی از نفت، گاز و فرآورده‌های هیدروکربوری در آن، عرضه و معامله شود. ولی از دیدگاه صاحب‌نظران مالی، راه‌اندازی بورس نفت با ارزی غیر از دلار تحلیل‌های شایسته‌ای را به خود جلب نکرده است. تا زمانی که در بازارهای مالی ارزشها قابل تبدیل به یکدیگر باشند، نهایتاً همه ارزشها را می‌توان در یک بورس استفاده کرد. ■

مطالعه این بود که در شرایط موجود، انجام جایگزینی امکان‌پذیر نمی‌باشد. زنگنه، وزیر پیشین نفت نیز در این زمینه گفته بود: هر کشوری در زمینه صادرات نفت خود با هر ارزی، سیاست خاص خود را دارد و تا تحقق تغییر

قیمت پایه نفت از دلار به یورو فاصله زیادی وجود دارد. در آن زمان، زنگنه به دلیل موضع‌گیری خود در این زمینه و آنچه که ابراز ضعف در برابر دلار خوانده شده بود، مورد سرزنش برخی محافل قرار گرفت.

گفتنی است، طی دو سال اخیر، ایران اقدامات عملی برای تغییر سبد ارزی خود از دلار به سایر ارزها را آغاز کرده و بانک مرکزی ایران، سهم دلار را در سبد ارزی کاهش داده است.

هم‌اکنون، عرضه نفت ایران به یورو آغاز شده است. چین به عنوان یکی از بزرگترین خریداران نفت ایران - که سهم روزافزونی از تقاضای نفت را به خود اختصاص داده است - هم‌اکنون پرداخت‌های خود به این کشور را بر حسب یورو انجام می‌دهد. ایران همچنین به شرکت‌های پالایش نفت ژاپنی اعلام کرده است که می‌تواند در قبال فروش نفت به آنان، "ین" دریافت کند که این امر محقق شده است.

مکانیزم اثر

اما استفاده از سایر ارزها تا چه حد می‌تواند در افزایش ارزش درآمد کشورهای صادرکننده نفت مؤثر باشد؟ برخی کارشناسان معتقدند تا زمانی که قیمت‌گذاری نفت در بازارهای پایه (مانند بورس نیویورک و لندن) به دلار انجام می‌شود، تغییر ارز دریافتی در معاملات نمی‌تواند تأثیر چندانی بر ارزش واقعی درآمدهای صادرکنندگان نفت داشته باشد.

یک منبع نزدیک به تصمیم‌گیران آپک، در این خصوص می‌گوید: نمی‌دانم در عمل چگونه می‌توان معاملات نفتی را با پول دیگری به غیر از دلار انجام داد. یاسر القندی، تحلیلگر گروه خدمات مالی اس‌ای جی در این خصوص معتقد است: "نفت در بازار لندن مانند بازار نیویورک با دلار قیمت‌گذاری می‌شود